

Her Yerde Müzik Var!

gerekir.
Bunun için
de en uygun
aletler piyano ve
orgdur. Notaları tanıdıktan
sonra aynı boyutta sekiz şişeye
basit bir alet yapabilirsiniz. Şişelerin
dışında, uzun bir çivi ya da metal çubuk
bulun. Şişeler boşken, çubukla
vurduğunuzda hepsinden aynı sesin
çıktığını göreceksiniz. Şimdi ilk şişeye
çok az su doldurun. Çubukla şişeye
vurduğunuzda çıkan sesi dinleyin.
Amacımız notaları bulmak. Bunu yapmak
için bir müzik aletinden yararlanabilirsiniz. Müzik
aletinden çıkan sesle, şişeye çubukla
vurduğunuzda çıkan ses aynı olana kadar
şişeye azar azar su ekleyin. İlk notayı
bulduktan sonra, kalan diğer şişelere de aynı
yöntemi uygulayarak öteki notaları da bulun.

Müzik Aletleri Yapalım

Kaç müzik aleti var, hiç düşündünüz mü? Gitar, piyano, org, davul, flüt, keman, zil, trampet, mızık, saksafon, obua, viyolonsel (çello), klavsen, lavta, zurna, ney, darbuka, kemençe, kaval, saz, kopuz, ut, tanbura, bağlama, bulgari, şudurba... Saymakla bitmez! Farklı kültürleri yansıtan, farklı biçim ve boyutlarda üflemeli, vurmali, yaylı binlerce müzik aleti. Nasıl bu kadar çok müzik aleti var diyorsanız, yanıtı çok basit. Müzik, sese belirli bir uyum verdiğinizde ortaya çıkar. Üstelik bu uyumu her yerde bulmak mümkün. Müzik denen bu titreşim dansını ortaya çıkaracak her buluşsa bir müzik aletine dönüşebilir. Bir de sesin fiziğini biliyorsanız, basit malzemelerle eğlenceli müzik aletleri yapmak çok kolay!

Sekiz Ses Şişenin İçine Girebilir, Borulardan Geçebilir!

Do, re, mi, fa, sol, la, si, do. Müzik aletini yapmadan önce bu sekiz notalık ses dizisini tanımanız

Metal boru, pipet ya da hortum da müzik aleti yapmada işe yarar. Yine bu notaları elde edecek şekilde, değişik boylarda kestireceğiniz metal boruları ip yardımıyla bir tahta parçasına sırayla asın. Bu müzik aletini bir çubukla çalabileceğiniz gibi, rüzgârdan da yardım alabilirsiniz. Rüzgâr çanlarını anımsayın.

Pipetleri ya da hortumu farklı uzunluklarda kesip yapışkan bantla yan yana tutturun. Bu şekilde üflemeli bir müzik aleti ortaya çıkar. Tek bir pipet ya da hortumda art arda sekiz delik açarak flüt benzeri müzik aletleri de hazırlayabilirsiniz. Karton, tahta ya da metal kullandığınızda ses değişir; peki, borunun çapını değiştirmek, sesi değiştirir mi?

Salla, Tıkırdat, Döndür!

Biraz daha eğlence istiyorsanız taş, boncuk, toplu iğne, pirinç, mercimek ya da nohut tanelerinden yararlanabilirsiniz. Bunları kâğıt bardakların, plastik ya da cam şişelerin içine doldurarak salladığınızda ses çıkaran müzik aletleri yapabilirsiniz. Farklı boyutlarda kaplarla bu tür müzik aletleri yapın ve sesin nasıl değiştiğini gözleyin. Metal şişe kapaklarıyla da 'tıkırdamalı' müzik aletleri dünyasına girebilirsiniz. Bunları ikili, üçlü gruplar

halinde bir tahtaya çiviyle çakın. Bu işi yaparken büyüklerinizden yardım alın. Ancak kapaklar sabit olmamalı, serbestçe hareket edebilmeli. Tahtayı sallayarak kullanacağınız bu aletin yanına, döndürmeli bir müzik aleti iyi gider. Bir kâğıt havlu rulosunun çevresine metal, cam, kâğıt, aklınıza ne gelirse farklı malzemeleri parça parça yapıştırın. Elinize bir dosya kâğıdı alıp rulonun çevresine sarın. Dıştaki kâğıdı içteki rulonun çevresinde döndürdükçe, değişik malzemelerden çıkan sesleri duyacaksınız.

Tamtamlardan Gitara

İlk müzik aleti belki de bir davuldu. Çünkü davullar bilinen en basit müzik aletleridir. Geniş bir kutunun ağzına esnek bir balonu gergin bir biçimde geçirmeniz, güzel bir davul yapmaya yeter. Kutunun kâğıt, metal ya da tahtadan olmasının sesi değiştirdiğini artık biliyorsunuz. Davulda balon yerine, başka hangi esnek, gergin maddeler kullanılabilir, düşünün.

Telli müzik aletlerinin en sevilenlerinden biri gitardır. Ama gitardan önce tek telli bir bas yapabilirsiniz. Büyükçe bir kutu ve uzunca bir sopa bulun; örneğin süpürge sopası. Bir de kalın tel. Büyüklerinizden yardım alarak, kutunun bir köşesine, sopanın girebileceği genişlikte bir delik açın ve sopayı buradan içeri itin. Telin bir ucunu sopanın üst tarafına, diğer ucunu da kutunun karşı taraftaki köşesine tutturun. Telin gergin durmasını sağlamak

için bir ayağınızı kutunun üzerine koyun. Sopayı da olabildiğince yukarı doğru çekin. Tek telli basınızla çalışmalar yaptıktan sonra, gitar yapmak için de kollarını sıvayabilirsiniz. Bir ayakkabı kutusu ya da geniş bir plastik leğeni bu amaçla kullanabilirsiniz. Ayakkabı kutusu kullanırsanız üst kapağa daire şeklinde bir delik açın. Bu geniş hacimli kutu, sesi güçlendirmeye yarar. Bir tahta parçasının üzerine farklı uzunluktaki 4-6 teli (ip ya da lastik de olabilir) birbirine paralel olarak gergin bir şekilde çivileyin. Tahtayı delikli kutunun ya da leğenin üzerine yerleştirdiğinizde gitarınız hazır. Gerçek bir gitarı inceleyerek eklemeler de yapabilirsiniz.

Tüm bu işlerle uğraşırken unutmayın, işin bir de yaratıcılık kısmı var. Farklı tasarımlarla özgün ve ilginç müzik aletleri yapmak için evde kenarda köşede kalmış türlü malzemeyi kullanabilirsiniz. Büyüklerinizden izin aldıktan sonra elbette! İyi eğlenceler...

Tuğba Can

Kaynaklar
Parsons, A. Make It Work! Sound, 1992
<http://www.smm.org/sound>